

УДК 621.331

**КЕРУВАННЯ ПРОДУКТИВНІСТЮ КОРІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ
РАЦІОНУ ЕНЕРГІЄЮ**

Болтянська Н.І., к.т.н.

Товчигречко О.В., магістрант

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна

У світі середні надої корів поступово зростають, але це супроводжується зниженням ефективності запліднення, підвищенням захворюваності на мастит та іншими хворобами, а також скороченням терміну продуктивного використання корови в стаді. Чому це відбувається? Деякі фахівці бачать зв'язок між підвищенням надоїв і зростанням захворюваності, підвищенням надоїв і зниженням відтворювальних якостей. Можна знайти зв'язок між зазначеними факторами, математична статистика і множинний регресійний аналіз дозволяють знайти залежності між чим завгодно, але в дійсності не завжди високі надої викликають названі проблеми [1,2].

Розглянемо традиційний погляд фахівців на життя корови від отелення до наступного отелення (циклу). Такий погляд полягає в тому, що тривалість існування передбачуваного циклу становить 365 днів. Щоб корова отелилася на 365-й день, її потрібно осіменити на 65-й день після отелення. Діагностування тільності відбувається на 30-50 день після вищевказаного 65-го дня, хоча успішність процесу може бути знижена стресами на фермі, неправильним управлінням стадом і іншими причинами. Чому саме прив'язуються до 365 днів? Це бере початок з того часу, коли були корови, які, відповідно до класичної кривої лактації, починали давати дуже низькі добові надої і потім зовсім переставали давати молоко на 300-й день [3-5].

Сучасні високопродуктивні корови голштинської породи мають більш рівномірну і постійну криву лактації, а оптимальна тривалість циклу між отелення стала 385 днів і більше.

Цикл життя корови від отелення до отелення складається з періодів, які можна описати. Виникнення проблем в одному періоді, впливає на тривалість і перебіг іншого періоду. Неправильне керування коровою в будь-який з періодів, призводить до зниження ефективності використання корови впродовж усього циклу і може впливати на тривалість її життя, а «погана» обсіменінність може бути наслідком неправильної годівлі і управління тваринами за сто днів до отелення, куди входить і сухостійний період [6,7].

Добре відомо, що забезпечення раціону енергією під час періоду запліднення корови має вирішальне значення. Застосування даного

положення на практиці, означає, що необхідно приділяти належну увагу вмісту енергії в раціоні, функціонуванню рубця і споживання сухої речовини. Широко поширеним способом підвищити вміст енергії в раціоні виробничники бачать в збільшенні частки крохмалю та жирів, проте це призводить до зменшення частки клітковини і швидко настає момент, коли баланс раціону порушується.

Як і у всіх провідних країнах світу в Україні пріоритетним позначився напрямок інтенсивного виробництва молока, при якому йде відмова від розведення тварин, що дають продукцію ціною великих витрат або відрізняються небажаними господарськими ознаками. Відповідно до економічних вимог в даний час йде процес структурних зрушень породного складу худоби, який змінився в бік високопродуктивних генотипів молочної худоби, активізовано процес створення великих молочних господарств.

Некоректно в господарстві експлуатувати худобу з генетичним потенціалом 8000-10000 кг молока в умовах, які розраховані на рівень надою 4000-5000 кг, а саме, не брати в сучасних технологічних процесах заходи для забезпечення умов нормальної роботи рубця. Сьогодні ефективність рубцевого травлення стала базовим фактором конкурентоспроможності виробництва молока і дозволяє отримати повну реалізацію здатності корів, як жуйних тварин, переробляти дешеву сировину - грубі корми (в т.ч. траву пасовищ) в тваринницьку продукцію при низьких витратах інших видів ресурсів. Дані процеси сильно залежать від енергетичної цінності основних, підбору сильних кормів (концентратів), вмісту клітковини, в тому числі структурної та ряду інших умов.

При плануванні річної продуктивності 6500-7000 кг молока концентрація енергії в раціоні повинна становити 11,4 МДж ОЕ. Вона складається з рівного співвідношення основних і концентрованих кормів по сухій речовині (СР). Заготівля основних кормів з концентрацією енергії менше 10 МДж/кг СР не дозволить ефективно досягти поставленої мети, тому що буде потрібно концентрований корм з поживністю більше 13 МДж/кг СР (табл. 1).

Основні корми з 10,5 і більше МДж / кг СР вже дозволяють оптимізувати раціон і підібрати економічно вигідні концентрати. З таблиці видно, що з ростом продуктивності з'являються нові вимоги до концентрованих кормів з позиції їх енергетичної цінності (в даному прикладі для балансування раціону потрібно корму вище 11.4 МД / кг СР). Це істотно змінює підходи до формування кормового балансу підприємства і ряд традиційних концентрованих кормів (розташованих в таблиці нижче рядки «надій 6500») вже не підходить для оптимізації раціону.

Таблиця 1.

Принцип підбору концентрованих кормів

Корми	кОЕ	кСР
	МДж/кг	МДж/кг
Рослинна олія	26,80	-
Шрот, соя	13,52	496,00
Пшениця, зерно	13,41	127,00
Ячмінь, зерно без плівок	13,33	126,00
Кукурудза, зерно	13,27	105,00
Картопля	13,08	96,00
Буряк кормовий	12,82	82,00
Ячмінь, зерно	12,76	118,00
Шрот ріпаковий	12,40	380,00
Патока	12,29	100,00
Буряковий жом	11,60	99,00
Надій 6500 кг	11,40	160,00
Шрот, подсолнечник	11,00	331,00
Овес, зерно	11,20	121,00
Пивна дробина	10,91	253,00
Висівки, пшениця	9,92	160,00
Сінаж злакових трав	9,26	142,20
Сіно	8,00	110,20

Список використаних джерел

1. Маніта І. Ю. Інноваційний розвиток техніки для молочного скотарства. Науковий вісник ТДАТУ. Мелітополь: ТДАТУ, 2020. Вип. 10, том 2.
2. Скляр О.Г., Скляр Р.В. Механізація доїння і первинної обробки молока: підручник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2021. 401 с.
3. Komar A.S. The influence of technological characteristics of the udder of cows on suitability for machine milking. Науковий вісник ТДАТУ. Мелітополь: ТДАТУ, 2021. Вип. 11, том 1.
4. Skliar O., Grigorenko S., Boltianska N. Technical means for mechanization of technological processes on livestock farms // Theory, practice and science. Abstracts of V International Scientific and Practical Conference. Tokyo, Japan 2021. Pp. 255-257.
5. Boltianskyi O. Environmental benefits of organic agricultural production. Молодь і технічний прогрес в АПК: Мат. Міжнародної науково-практичної конференції. Харків: ХНТУСГ. 2021. С. 206-209.
6. Skliar R., Skliar O. Directions of increasing the efficiency of energy use in livestock. // Current issues of science and education. Abstracts of XIV International Scientific and Practical Conference. Rome, Italy 2021. Pp. 171-176.
7. Zhuravel D., Skliar O. Modeling the reliability of units and units of irrigation systems. // Multidisciplinary academic research. Abstracts of I International Scientific and Practical Conference. Amsterdam, Netherlands 2021. Pp. 83-86.